

Reactie NVVE op wetsvoorstel D66

Inleiding

De NVVE is D66 zeer erkentelijk voor het opstellen van een wetsvoorstel dat handen en voeten geeft aan een wens die al lange tijd sterk leeft bij onze leden én in de rest van de samenleving. Na het rapport van de Commissie Voltooid Leven uit januari 2016 en de kabinetsreactie van oktober 2016 is dit een wetsvoorstel dat de door velen gewenste praktijk daadwerkelijk dichterbij kan brengen.

De NVVE staat voor keuzevrijheid aan het einde van het leven en vindt dat ieder mens recht heeft op een waardig levenseinde. Dit levenseinde kan natuurlijk zijn of zelfgekozen. Zelfbeschikking staat hierbij voorop, zonder onderscheid naar leeftijd of op andere gronden, en met de grootst mogelijke autonomie voor het individu, met zo weinig mogelijk overheidsinterventie.

De NVVE is niet alleen een ideële vereniging maar heeft als grote organisatie ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zo is zij zich ervan bewust dat wetgeving die een waardig levenseinde mogelijk maakt, mogelijk risico's met zich meebrengt voor de samenleving als geheel of voor individuen in het bijzonder. De NVVE is zich bewust van de belangen die beschermd moeten worden en vindt het haar plicht om ook vanuit haar maatschappelijke positie mee te denken met dit wetsvoorstel.

Aanmoediging en vier kanttekeningen

De NVVE verwelkomt dit wetsvoorstel omdat het de toegang tot een waardig levenseinde niet langer afhankelijk maakt van de aanwezigheid van medische aandoeningen, meerdere beroepsgroepen de bevoegdheid geeft tot de verstrekking van humane middelen om het levenseinde mee te realiseren, en omdat het de nadruk legt op autonomie en eigen regie.

De NVVE wil vier punten onder de aandacht brengen. Twee ervan raken aan de intentie om de realisatie van een waardig levenseinde niet langer afhankelijk te maken van de aanwezigheid van medische aandoeningen. De twee andere punten raken aan de autonomie en de eigen regie die dit wetsvoorstel beogen.

1. Het inzetten van de bestaande regionale toetsingscommissies euthanasie als toetsingsorgaan

De Regionale Toetsingscommissies Euthanasie hebben de afgelopen jaren bewezen integer en bekwaam te zijn in het oordelen of aan de wettelijk zorgvuldigheidseisen is voldaan. De commissies zijn divers samengesteld, werken nauwkeurig en transparant en dragen door hun toegankelijkheid bij aan een hoge meldingsbereidheid. De afgelopen jaren hebben ze een goed werkend systeem ontwikkeld om de oordelen niet alleen vast te leggen, maar ook inzichtelijk te maken. Door dit alles is het realiseren van een door de Wtl beoogde betrouwbare toetsing geslaagd.

De NVVE ziet de meerwaarde van het gebruiken van een systeem dat al bestaat en zeer adequaat functioneert. Wel wil de NVVE opmerken dat, ondanks de veranderde samenstelling van de commissies – door het verwisselen van de arts door een levenseindebegeleider –, de commissieleden getraind zijn om dossiers van medische aard te beoordelen. Hierdoor kan mogelijk een bias in het oordeel ontstaan. Ten aanzien van de nieuwe situatie die moet worden gerealiseerd door dit wetsvoorstel, zijn de dossiers nadrukkelijk niet van medische aard. De NVVE wil benadrukken dat ze ook niet als zodanig beoordeeld dienen te worden.

2. BIG-registratie en vooropleiding van de levenseindebegeleider

De NVVE vindt het belangrijk dat de levenseindebegeleider aan bepaalde kwaliteitseisen voldoet. De NVVE ziet eventuele BIG-registratie en een kwalitatief goede en gedegen opleiding als een mogelijkheid om deze kwaliteit te waarborgen.

Wel wil de NVVE benadrukken dat het hier gaat om een traject dat in eerste instantie niet medisch is. Daarom moet ook (juist) een niet-medicus de mogelijkheid hebben om de betrokken persoon te begeleiden. De NVVE vindt dan ook dat ook personen van buiten de gezondheidszorg, zoals geestelijk hulpverleners en filosofen, kunnen en moeten worden ingezet. De waarborg van de kwaliteit kan voor beroepen buiten de gezondheidszorg bestaan uit het gebruik maken van certificaten en kwaliteitssystemen die reeds bestaan in die sector, én door de opleiding tot levenseindebegeleider te volgen.

De NVVE merkt op dat in het voorstel *enkel* BIG-geregistreerde artsen, gezondheidszorgpsychologen, psychotherapeuten en verpleegkundigen tot de opleiding tot levenseindebegeleider mogen worden toegelaten. De NVVE vraagt zich af waarom zo'n punt nu al in het wetsvoorstel is ingebracht en niet ook bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) wordt geregeld. Het lijkt verstandig om de opleidingsvereisten geheel bij AMvB te regelen, zodat nieuwe ervaringen die de tijd kan brengen ook meegenomen kunnen worden. De NVVE gaat graag nader in overleg over dit punt.

3. Verzoeker moet leeftijd van 75 jaar hebben bereikt

De NVVE is geen voorstander van een leeftijdsgrens bij voltooid leven. Voor de NVVE zou ouderdom principieel niet de context hoeven te zijn, omdat voor ons elk persoon, mits wilsbekwaam, recht heeft op een zelfgekozen levenseinde. De NVVE vindt dat niet alleen ouderen maar alle mensen, mits wilsbekwaam, in staat zijn om te bepalen of het leven voor hen nog levenswaardig is.

De NVVE begrijpt de keus voor deze doelgroep echter wel, gezien de constatering dat juist deze mensen momenteel een sterke behoefte hebben aan uitbreiding van de juridische mogelijkheden. Vanuit deze context is de keus voor een leeftijdsgrens begrijpelijk. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat elke getrokken leeftijdsgrens in relatie tot dit wetsvoorstel arbitrair is.

Wanneer toch een leeftijdsgrens wordt gehanteerd dan acht de NVVE de leeftijd van 70 jaar beter dan 75 jaar, dit in lijn met het wetsvoorstel van Uit Vrije wil. De NVVE adviseert tot slot om deze leeftijdsgrens via AMvB te regelen, om zo in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen.

4. Bedenkperiode van twee maanden

De NVVE is van mening dat mensen in staat zijn een weloverwogen verzoek te doen tot hulp bij zelfdoding, zonder dat hier een bedenktijd aan wordt gekoppeld. In het kader van de vereiste duurzaamheid van het verzoek tot hulp bij zelfdoding begrijpt de NVVE dat er een bedenktijd wordt opgenomen, maar wijst erop dat dit op gespannen voet staat met de door het voorstel beoogde zelfbeschikking.

Een ander punt van zorg is de duidelijkheid van het betreffende artikel. In de Memorie van Toelichting wordt gesproken over de twee maanden als een periode waarbinnen gesprekken worden gevoerd. Uit het artikel zelf blijkt dit echter niet duidelijk, en kunnen er ook andere interpretaties uit volgen. Het is onze aanbeveling nader in te gaan op de vormgeving en duiding van dit hele proces, zodat hier geen onduidelijkheid over ontstaat.